

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
V AGa 494/22,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 19 lutego 2025 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. V AGa 494/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje J. K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 23 września 2021 r. do 9 grudnia 2024 r.;**
- 3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz J. K. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz J. K. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.**

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

UZASADNIENIE

I.

I.1. Skargą z 13 listopada 2024 r. (data nadania w urzędzie pocztowym), na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki J. K.(dalej także: Skarżący) działając przez profesjonalnego pełnomocnika – radę prawnego, wniósł o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu sądowym prowadzonym przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, sygn. V AGa 494/22 zostało naruszone prawo Skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,
2. przyznanie Skarżącemu od Skarbu Państwa kwoty 2 000,00 złotych,
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 złotych.

I.2. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach w odpowiedzi na skargę z 23 stycznia 2025 r. zgłosił udział w sprawie oraz wniósł o oddalenie skargi ze względu na jej bezzasadność.

II.

1. 23 września 2021 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Gliwicach) Skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w Gliwicach pozew o zapłatę przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w S. (dalej także: Pozwany).
2. 22 września 2022 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał wyrok w sprawie sygn. X GC 331/21.
3. 28 października 2022 r. (data stempla pocztowego) pełnomocnik Pozwanego złożył apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 16

października 2022 r. 16 listopada 2022 r. wydano zarządzenie m.in. w przedmiocie wpisania sprawy do repertorium pod sygnaturą V AGa 494/22, „zarejestrowania sprawy w SLPS po upływie 8 miesięcy od daty wpływu akt do wydziału” w związku z zarządzeniem Przewodniczącego V Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w Katowicach z 22 października 2020 r. oraz przedstawienia akt przewodniczącemu wydziału celem nadania biegu apelacji. 1 grudnia 2022 r. doręczono pełnomocnikowi Skarżącego odpis apelacji wraz z odpowiednimi pouczeniami. 7 grudnia 2022 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) pełnomocnik Skarżącego złożył odpowiedź na apelację. Pismo to dotarło do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 8 grudnia 2022 r. 17 lipca 2023 r. sporządzono raport z losowania – przydziału w sprawie sędziego referenta. 21 lipca 2023 r. sędzia referent wydał zarządzenie w przedmiocie przedłożenia akt na kalendarz spraw oczekujących na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego oraz poinformowania stron – wraz z pierwszym pismem kierowanym do pełnomocników stron – o składzie sędziowskim wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Zarządzenie zostało wykonane 19 listopada 2024 r.

4. 13 listopada 2024 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) pełnomocnik Skarżącego wniósł skargę na przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. V AGa 494/22.
5. 19 listopada 2024 r. sprawa została skierowana na posiedzenie niejawne, którego termin wyznaczono na 9 grudnia 2024 r. Tego dnia Sąd Apelacyjny w Katowicach wydał wyrok w sprawie o sygn. V AGa 494/22 oraz zarządził doręczenie odpisu ww. wyroku pełnomocnikom stron.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725,

dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

2. Sąd Najwyższy mając na uwadze okoliczności sprawy i terminowość czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Katowicach stwierdził, że w sprawie zachodzi nieuzasadniona beczynność Sądu II instancji.

Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 16 października 2022 r. Wyrok w sprawie zapadł 9 grudnia 2024 r. czyli po przeszło 2 latach. Dostrzegalne jest przy tym, że dopiero wniesienie rozpatrywanej skargi zaktywizowało Sąd do zakończenia postępowania w sprawie – od 21 lipca 2023 r. do 19 listopada 2024 r., czyli przez niemal 16 miesięcy, Sąd nie podejmował żadnej aktywności nakierowanej na rozpoznanie apelacji. Co więcej, przez taki sam okres nie wykonano zarządzenia sędziego referenta z 21 lipca 2023 r. Podkreślenia wymaga, że rozpoznanie sprawy zasadniczo możliwe było już od czasu wpływu odpowiedzi na apelację Skarżącego, tj. od 8 grudnia 2022 r. Rozpoznaniu sprawy sprzeciwiało się jednak to, że na dzień wpływu tejże odpowiedzi, w sprawie nie był nawet wyznaczony skład sędziowski. Nastąpiło to dopiero po 9 miesiącach od daty wpływu apelacji do Sądu (17 lipca 2023 r.) czyli miesiąc po terminie wyznaczonym przez Przewodniczącego wydziału na podstawie § 49 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. Regulamin Urzędowania Sądów Powszechnych.

Zdaniem Sądu Najwyższego tak długi czas trwania postępowania nie znajduje uzasadnienia nawet wobec konieczności rozpoznawania spraw według kolejności wpływu. Sprawa nie była skomplikowana pod względem faktycznym, zaś ewentualne skomplikowanie pod względem prawnym samo w sobie nie może stanowić uzasadnienia opóźnienia jej rozpoznania na etapie postępowania apelacyjnego. Przewlekłość, która wystąpiła w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach jest szczególnie rażąca jeśli wziąć pod uwagę, że w sprawie nie zachodziła konieczność przeprowadzenia rozprawy ani uzupełnienia postępowania dowodowego.

Bez znaczenia dla powyższych wniosków Sądu Najwyższego pozostaje argumentacja Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach odnosząca się do wzrostu wpływu spraw w ostatnich latach oraz trudnej sytuacji kadrowej wydziału. Według utrwalonego orzecznictwa znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne

kłopoty organizacyjne pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

3. Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2 000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swoistą rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a oprócz tego ma charakter sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się wniesieniem pozwu przez Skarżącego, który to wpłynął do Sądu Okręgowego w Gliwicach. Łączny czas trwania postępowania liczony od dnia wpływu pozwu do Sądu Okręgowego w

Gliwicach (23 września 2021 r.) do dnia wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w Katowicach (9 grudnia 2024 r.) wynosił 3 lata i 2 miesiące. Biorąc pod uwagę powyższe, a także mając na względzie, że dotychczas w sprawie nie przyznano Skarżącemu żadnej kwoty pieniężnej tytułem rekompensaty za przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądy Apelacyjnego w Katowicach kwotę 2 000 zł za okres od 23 września 2021 r. do 9 grudnia 2024 r.

Z nadesłanych akt sprawy Sądu Apelacyjnego w Katowicach wynika, że postępowanie przed tym Sądem zostało już prawomocnie zakończone.

4. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. Sąd Najwyższy nakazał Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zwrócić opłatę od skargi uiszczoną przez Skarżącego.
5. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za radców prawnych Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwotę 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

r.g.